

عنوان: آیا استفاده از داروهای بی‌حسی پس از تزریق واکسن کووید-۱۹ موجب کاهش اثر یا بی‌اثر شدن واکسن می‌شود؟

پیام اصلی

- مطالعات و شواهدی که مستقیماً اثر داروهای بی‌حس‌کننده را بر اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ بررسی کرده باشد، وجود ندارد؛
- شواهدی وجود ندارد که نشان دهد استفاده از داروهای بی‌حسی با اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ تداخل دارد. در دستورالعمل‌های بین‌المللی نیز انجام مداخلات درمانی که نیاز به بی‌حس‌کننده‌ها دارند، پس از تزریق واکسن کووید-۱۹ بلا مانع اعلام شده‌اند؛
- با توجه به شواهد محدود موجود، استفاده از داروهای بی‌حس‌کننده منجر به کاهش اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ نمی‌شود؛
- ضرورت دارد برای بررسی اثر داروهای بی‌حسی بر ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹، مطالعات کافی و دقیق در سطح جهانی انجام شود؛
- در مورد انجام بیهوشی برای جراحی، تداخل بین مصرف داروهای بیهوشی و عملکرد واکسن، شواهدی به‌دست نیامده است، اما توصیه شده است در صورت امکان، جراحی را تا زمان به‌دست آمدن ایمنی کامل از واکسیناسیون به تأخیر انداخت.

به سفارش معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

گزاره برگ پیش رو، مرور سریع مطالعات موجود است که توسط موسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران تهیه شده است و دستورالعمل تخصصی نیست، لذا در استفاده از مطالب این گزاره برگ این موضوع مدنظر قرار گیرد.

مقدمه

داروهای بی‌حس‌کننده داروهایی هستند که منجر به از بین رفتن حس در بدن انسان می‌گردند. از این داروها در حین مداخلات درمانی و اعمال جراحی برای بی‌حس کردن مناطق خاص بدن یا ایجاد خواب استفاده می‌شود و منجر به آن می‌گردد که از درد و ناراحتی جلوگیری شده و طیف وسیعی از اقدامات پزشکی مورد نیاز بر روی فرد انجام شود. بی‌حس‌کننده‌های موضعی و بیهوش‌کننده‌های عمومی دو نوع رایج از این گروه داروها می‌باشند. با افزایش پوشش واکسیناسیون کووید-۱۹ در کشور و تسریع در انجام آن، ممکن است در مواردی نیاز باشد که برخی از افراد بلافاصله پس از انجام واکسیناسیون، مجبور به انجام مداخلات درمانی باشند که در آن نیاز به استفاده از بی‌حس‌کننده‌ها است. حال این سؤال مطرح می‌شود که آیا استفاده از داروهای بی‌حسی پس از تزریق واکسن کووید-۱۹ موجب کم یا بی‌اثر شدن آن می‌شود؟ بنابراین در این متن، تداخل دسته اول این داروها یعنی بی‌حس‌کننده‌ها بر اثرات ایمنی‌زایی واکسن مورد بررسی قرار گرفته است و بدیهی است که شرایط برای مواردی که فرد نیاز به جراحی‌های غیراورژانس که شاید مداخله بیهوشی عمومی را نیاز داشته باشد، تفاوت دارد.

مطالعات و شواهدی که مستقیماً اثر داروهای بی‌حس‌کننده را بر ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ بررسی کرده باشد، وجود ندارد. در عین حال هیچ شواهدی هم وجود ندارد که نشان دهد استفاده از داروهای بی‌حسی با اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ تداخل دارد. در دستورالعمل مرکز پیشگیری و کنترل بیماری‌های آمریکا، انجام مداخلات درمانی نظیر دندانپزشکی و یا کولونوسکوپی که در آنها نیاز به استفاده از داروهای بی‌حسی است، پس از انجام واکسیناسیون کووید-۱۹ مجاز شناخته شده است. اگر چه در این دستورالعمل‌ها توصیه شده است که جراحی‌ها که عمدتاً در آنها داروهای بیهوش‌کننده استفاده می‌شود، در صورت امکان به دو هفته بعد از تزریق واکسن موکول گردد اما علت آن رسیدن به حداکثر سطح ایمنی و همچنین کاهش اثر استرس ناشی از جراحی بر سیستم ایمنی بدن و نه کاهش اثر واکسن تزریق شده به دلیل استفاده از داروهای بی‌حسی و یا بیهوش‌کننده در حین عمل جراحی اعلام شده است. بنابراین می‌توان گفت که براساس شواهد محدود موجود، داروهای بی‌حس‌کننده منجر به کاهش اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ نمی‌شوند. اگر چه در این زمینه نیاز است که مطالعات کافی و دقیق در سطح جهانی انجام شود (۵-۱).

انجمن بیهوشی آمریکا، در پاسخ به این سؤال که آیا انجام بیهوشی در کارکرد واکسن تداخل ایجاد می‌کند یا نه، این بیانیه را منتشر کرده است که تاکنون شواهدی منتشر نشده است که مبنی بر تأثیر بیهوشی بر کارکرد واکسن باشد. با این حال به دلیل این که ممکن است جراحی عوارض استرس‌زا داشته باشد، بهتر است بعد از ابتلا به کووید-۱۹، انجام جراحی تا بهبود کامل کووید-۱۹ به تأخیر بیافتد یا بعد از ایمنی کامل بعد از واکسیناسیون انجام شود. اما این انجمن ممانعتی بر انجام جراحی در زمان واکسیناسیون ارائه نکرده است (۲).

نتیجه‌گیری

- هیچ شواهدی وجود ندارد که نشان دهد استفاده از داروهای بی‌حسی با اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ تداخل دارد. در دستورالعمل‌های بین‌المللی سایر کشورها نیز انجام مداخلات درمانی که نیاز به بی‌حس‌کننده‌ها دارند، پس از تزریق واکسن کووید-۱۹ مجاز شناخته شده‌اند و بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به شواهد محدود موجود، استفاده از داروهای بی‌حس‌کننده منجر به کاهش اثرات ایمنی‌زایی واکسن کووید-۱۹ نمی‌شود؛
- در مورد انجام بیهوشی برای جراحی، تداخلی بین مصرف داروهای بیهوشی و عملکرد واکسن شواهدی به‌دست نیامده است، اما توصیه شده است در صورت امکان جراحی را تا زمان به‌دست آمدن ایمنی کامل از واکسیناسیون به تأخیر انداخت.

منابع

- Centers for Disease Control and Prevention. COVID-19 Vaccination and Other Medical Procedures. Updated March 12, 2021. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/expect/other-procedures.html>
- American Society of Anesthesiologists (ASA). COVID-19 Has Changed Surgery Forever. March 14, 2021. <https://www.asahq.org/about-asa/newsroom/news-releases/2021/03/covid-19-has-changed-surgery-forever>
- <https://www.sps.nhs.uk/articles/use-of-covid-19-vaccine-in-people-with-recent-or-imminent-elective-surgery/>
- <https://www.nhs.uk/conditions/anaesthesia/>
- <https://health-desk.org/articles/is-it-dangerous-to-take-anesthetics-after-getting-a-covid-19-vaccination>

